

ЕТНОГРАФІЧНІ ФОТОГРАФІЇ

Поміж різними необхідними додатковими матеріалами та документами потрібними для наукових дослідів, доповідей, музейних експозицій та різних презентацій важливе місце займають фотографічні чи взагалі

графічні зображення. Такий матеріал у першу чергу збагачує, поширює та й поглиблює писану інформацію, ілюструючи її відповідними картинками, робить її цікавішою та більш доступною. Іноді одне

зображення може дати більше інформації, ніж кілька сторінковий опис.

Фотографічні зображення етнографічного матеріалу (насе-

лення, побуту, кресвидів) мають особливу важливість в дослідженнях народного життя в минулому, особливо його побуту, традицій, одягу, ритуалів тощо. У

фотографіях іноді можна знайти нюанси, на які дослідники не звертали увагу або підтвердження недостатньо доведеного факту.

Інтенсивне звернення уваги та досліді народного життя в Україні почалися в середині 19-го століття. Техніка фотографії, яка широко розвинулася в кінці 19-го століття, була швидко застосована дослідниками народного побуту – етнографами -- в їхніх екскурсіях по селах різних етнографічних районів України.

Наукові праці етнографів з додатком фотографічних ілюстрацій про народний побут викликали широке зацікавлення між міським населенням та вищими суспільними класами як українськими, так і неукраїнськими (польськими, австрійськими). З часом появився ряд професійних фотографів, які були в пошуках цікавого та своєрідного матеріалу для свого мистецького фотографування. Таким екзотичним матеріалом стало фотографічне документування народного життя, побуту, одягу, звичаїв, яке саме після першої світової війни поволі почало зникати. Отак, професійні фотографи у великій мірі допомогли візуально зберегти історію українського минулого. Сьогодні для нас це безцінний матеріал, такий необхідний для дослідів, науки та відтворення давніх часів.

Наш Український Музей і Бібліотека в Стемфорді має багатотисячну колекцію фотографій та фотографічних репродукцій у формі листівок на різну тематику. Усі вони є візуальними документами різних аспектів української історії, культури, українського

життя (подій, особистостей) як на рідних землях, так і у діаспорі. У цій фотографічній збірці маємо праці професійних фотографів, а саме Миколи Сеньковського (1893 – 1939?), Юліяна Дороша (1909-1982), Генриха Гонсіровського (1878-1947), деяких інших і багато робіт невідомого авторства.

Микола Сеньковський народився на Полтавщині. Коли радянська влада захопила Східну Україну, він утік до Галичини і поселився на Гуцульщині, в Жаб'ї. Тут він відкрив фотографічну крамницю і постійно мандрував по Карпатах та фотографував гуцульські краєвиди, гуцульські типи, людей тощо. У час другої Світової війни його слід пропав. Багато з його скляних кліше було знищено радянськими НКВД-стами в 1945 році. Його синові, Юрієві, вдалося дещо зібрати. У нашій колекції маємо ряд листівок, які сам Сеньковський видав у Коломиї в 1930-их роках. Це була велика серія листівок, присвячених Гуцульщині.

Юліян Дорош народився в Жидачеві, проживав у Копичинцях, закінчив українську гімназію в Станіславові і у 1927-1932 року навчався на юридичному факультеті Львівського університету. Фотографією

зацікавився ще в юнацькі роки. Вступивши в лави Пласту, як оповідає його син Андрій, "вперше взяв до рук фотокамеру... і з того часу веде фотолітопис пластунських таборів". У 1930-их роках дістає роботу фотографа та перекладача в науковому "Товаристві прихильників Гуцульщини". Це товариство збирало етнографічний матеріал в Карпатах. На основі такого зібраного матеріалу у 1935 році була зорганізована виставка Українським фотографічним товариством у Львові під назвою "Наша Батьківщина". Крім фотографування Юліян Дорош також створив кілька документальних фільмів. Його фотографії у нашій колекції -- це зображення народного побуту Гуцуль-

щини та Покуття, особливо села Раковець.

Про Генриха Гонсіровського я вже писала в "Сівачі" за 27 травня 2012 року. Недавно нам пощастило одержати маленький альбомчик листівок під назвою "Zabie, wies huculska", виданого 1925 року Польським товариством Карезнавства в Грудзедзю. Альбом складається з 12 листівок з гу-

цульськими краєвидами, типами та побутом.

Ось маленький перелік фотографій та листівок, які зображають нашу батьківщину, наш народ і його побут. Це прецінний документ нашого минулого, який зберігає Музей і Бібліотека у Стемфорді.

Любов Волинець